

Riječ urednika tematskog broja

Godina 1918. jedna je od velikih, možda i najveća godina obratnica u europskoj povijesti. Te godine i formalno je dokrajčen ratom urušeni višestoljetni europski imperijalni sustav, a uspostavljen je novi, demokratski i liberalni čime je započet dugotrajan, složen i neizvjestan proces europske političke i društvene tranzicije. Taj proces, osnažen, ali i opterećen mnogim očekivanjima, priželjkivanjima i nastojanjima, stavljao je pred europska društva različite, često i proturječne izazove. Za preživjele imperije oni su bili sadržani u potrebi redefiniranja njihove pozicije u europskim i svjetskim razmjerima, a za novonastale države u potrebi razračunavanja s romantičarski idealiziranim predodžbama državnosti i nacionalne emancipacije. I za jedne i za druge ti su izazovi nosili otrežnjujuće i u pravilu razočaravajuće iskustvo koje je u sebi skrivalo opasnost od preispitivanja političkih odluka s kraja velikoga rata. U strahu od te opasnosti poslijeratne političke elite nastojale su mitologizirati 1918. godinu kanoniziranjem narativa o povijesnoj neumitnosti i nacionalnom (klasnom) oslobođenju. Ta dva politički i ideološki uvjetovana narativa dominirala su europskim historiografijama međuratnog i poslijeratnog doba, onemogućavajući kompleksno, višeznačno i multiperspektivno promišljanje konstitutivne godine suvremene europske povijesti.

Stotinu godina poslije mogućnost drukčijeg gledanja na 1918. g. postavlja se kao izazov kojemu se ovaj tematski broj *Radova Zavoda za hrvatsku povijest* koncepcijski odaziva. Poimajući 1918. godinu istodobno kao početak i kraj, nastojali smo relativizirati njezino determinističko određenje i naglasiti tranzicijski karakter obrata iz 1918. kao stanja u kojem se staro i novo, propalo i nastalo prožimalo, nadopunjavalo, nastavljalo kao što se i isključivalo.

Namjera nam je bila i uspostaviti komunikaciju između hrvatske historiografije i istraživača koji se bave različitim dionicama povijesti srednje i jugoistočne Europe kako bi se u ovim kompleksnim i integralnim temama izbjegla jednostranost nacionalnog pogleda i upozorilo na različite aspekte zajedništva u iskustvu poslijeratne tranzicije na balkanskom i podunavskom prostoru.

Drago nam je da je ta namjera ostvarena suradnjom hrvatskih i inozemnih povjesničara te da neki ovdje okupljeni radovi predstavljaju vrijedan i inovativan doprinos traganju za novim interpretativnim mogućnostima i pristupima u istraživanju i razumijevanju prijelomne godine suvremene povijesti. Za kraj neophodno je istaknuti da je ovo prvi od tematskih brojeva *Radova Zavoda za hrvatsku povijest* te da će od ove godine, kako je zamislilo uredništvo, časopis izlaziti u dva broja. Tako će prvi broj sadržavati priloge koji se bave unaprijed određenom, historiografski relevantnom temom, priređene pod palicom posebnoga urednika tematskoga broja, dok će drugi broj i dalje nuditi raznovrsne priloge dijakronog karaktera.

Nikola Anušić

FILOZOFSKI FAKULTET SVEUČILIŠTA U ZAGREBU

ZAVOD ZA HRVATSKU POVIJEST
INSTITUTE OF CROATIAN HISTORY
INSTITUT FÜR KROATISCHE GESCHICHTE

RADOVI

50

BROJ 1

ZAVOD ZA HRVATSKU POVIJEST
FILOZOFSKOGA FAKULTETA SVEUČILIŠTA U ZAGREBU

 PF press

ZAGREB 2018.

RADOVI ZAVODA ZA HRVATSKU POVIJEST
FILOZOFSKOGA FAKULTETA SVEUČILIŠTA U ZAGREBU

Knjiga 50, broj 1

Izdavač / Publisher

Zavod za hrvatsku povijest
Filozofskoga fakulteta Sveučilišta u Zagrebu
FF-press

Za izdavača / For Publisher

Vesna Vlahović Štetić

Glavni urednik / Editor-in-Chief

Hrvoje Gračanin

Izvršni urednik / Executive Editor

Nikola Anušić

Uredništvo / Editorial Board

Bruna Kuntić-Makvić (stara povijest/ancient history), Zrinka Nikolić Jakus (srednji vijek/
medieval history), Hrvoje Petrić (rani novi vijek/early modern history), Željko Holjevac
(moderna povijest/modern history), Tvrtko Jakovina (suvremena povijest/contemporary history),
Silvija Pisk (mikrohistorija i zavičajna povijest/microhistory and local history),
Zrinka Blažević (teorija i metodologija povijesti/theory and methodology of history)

Međunarodno uredničko vijeće / International Editorial Council

Denis Alimov (Sankt Peterburg), Živko Andrijašević (Nikšić), Csaba Békés (Budapest), Rajko
Bratož (Ljubljana), Snježana Buzov (Columbus, Ohio), Svetlozar Eldarov (Sofija), Toni Filiposki
(Skopje), Aleksandar Fotić (Beograd), Vladan Gavrilović (Novi Sad), Alojz Ivanišević (Wien),
Egidio Ivetić (Padova), Husnija Kamberović (Sarajevo), Karl Kaser (Graz),
Irina Ognyanova (Sofija), Géza Pálffy (Budapest), Ioan-Aurel Pop (Cluj),
Nade Proeva (Skopje), Alexios Savvides (Kalamata), Vlada Stanković (Beograd),
Ludwig Steindorff (Kiel), Peter Štih (Ljubljana)

Izvršni urednik za tuzemnu i inozemnu razmjenu /

Executive Editor for Publications Exchange

Martin Previšić

Tajnik uredništva / Editorial Board Assistant

Dejan Zadro

Adresa uredništva/Editorial Board address

Zavod za hrvatsku povijest, Filozofski fakultet Zagreb,
Ivana Lučića 3, HR-10 000, Zagreb
Tel. ++385 (0)1 6120 150, 6120 158, faks ++385 (0)1 6156 879

Časopis izlazi jedanput godišnje / The Journal is published once a year

Časopis je u digitalnom obliku dostupan na / The Journal in digital form is accessible at
Portal znanstvenih časopisa Republike Hrvatske „Hrčak“
<http://hrca.srce.hr/radovi-zhp>

Financijska potpora za tisak časopisa / The Journal is published with the support by
Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa Republike Hrvatske

Časopis je indeksiran u sljedećim bazama / The Journal is indexed in the following databases:
Directory of Open Access Journals, EBSCO, SCOPUS, ERIH PLUS, Emerging Sources Citation
Index - Web of Science

Naslovna stranica / Title page by
Iva Mandić

Grafičko oblikovanje i računalni slog / Graphic design and layout
Marko Maraković

Lektura / Language editors
Marijana Ivić (hrvatski / Croatian)
Dražen Nemet (engleski / English)

Tisak / Printed by
Tiskara Zelina, Sv. Ivan Zelina

Naklada / Issued
200 primjeraka / 200 copies

*Časopis je u digitalnom obliku dostupan na Portalu znanstvenih časopisa
Republike Hrvatske „Hrčak“ <http://hrcak.srce.hr/radovi-zhp>*

*The Journal is accessible in digital form at the Hrcak - Portal of scientific
journals of Croatia <http://hrcak.srce.hr/radovi-zhp>*